

Motion till riksdagen

1989/90:Ub58

av Håkan Holmberg (fp)

med anledning av prop. 1989/90:90 om forskning

Pressarkivet är landets största klipparkiv för svensk dagspress. Det inrättades år 1950 vid universitetets statsvetenskapliga institution. Pressarkivet har ett brett och representativt urval av svenska dagstidningar (för närvarande ca 45 st.). Det har vidare en unik inriktning genom den rika förekomsten av ledarmaterial. Pressarkivet är således av oundgängligt värde vid studier av svensk politisk debatt – som den speglas i pressen.

Pressarkivet nyttjas för närvarande av forskare och studenter från ett flertal discipliner, främst inom samhällsvetenskapliga, humanistiska och juridiska fakulteter i landet. Driften av arkivet har dock vid sidan av lönebidrag från länsarbetsnämnden helt bekostats av Uppsala universitet. Enligt beslut av länsarbetsnämnden kommer lönebidrag i fortsättningen dock inte att utgå med 100 %, vilket innebär att resterande medel måste tillskjutas av universitetet.

Verksamheten vid pressarkivet har stor nationalbibliografisk betydelse. Pressarkivet är ej förbehållet och bör ej förhållas användare knutna till Uppsala universitet. Det bör därför inte heller bekostas inom ramen för de reguljära fakultetsanslagen till Uppsala universitet.

År 1987 tillsatte universitetet en arbetsgrupp med uppgift att se över verksamheten vid pressarkivet i syfte att öka tillgängligheten att säkra finansieringen av driften. Arbetsgruppen har därvid funnit att en modernisering med stöd av datateknik är en framkomlig väg. Ett försöksprojekt har av detta skäl startats. Det bekostas av Wallenbergsstiftelsen och Kungliga Biblioteket. Syftet med försöksverksamheten är att skapa en referensbas, vilken skulle göra materialet vid pressarkivet sökbart via data- och telenät över hela landet. Projektet är för närvarande i gång och beräknas kunna utvärderas i mitten av 1990.

Det är av vikt för forskning och utbildning att innehållet i den svenska dagspressen görs lätt tillgängligt för forskare och studenter inom högskolan. Pressarkivet kan svara för den uppgiften. Genom det breda och representativa urval av svenska dagstidningar som där finns och genom den konsekventa ämnesklassificering som tillämpas är pressmaterialet lätt tillgängligt för studier. I kombination med ett över hela landet tillgängligt databaserat söksystem skulle pressarkivet utgöra ett betydelsefullt komplement till den kontinuerliga mikrofilmningen av svenska dagstidningar. I en enkät till vetenskapliga institutioner i landet om behovet av pressmaterial för vetenskapligt

bruk har till arbetsgruppen framförts starka önskemål om bättre sökmöjligheter än dem som hittills har kunnat tillhandahållas. Behovet underströks också 1989 i en fp-motion till riksdagen. De databaser som redan finns har bedömts som otillräckliga för vetenskapliga behov. Vid riksdagsbehandlingen ställdes också resurstillskott i samband med den forskningspolitiska propositionen i utsikt.

Verksamheten vid pressarkivet har således nationellt intresse. För att markera detta borde en särskild styrelse för arkivet med representanter för politisk forskning och pressforskning, för biblioteksväsendet och pressen utses. Förslagsvis skulle styrelsen bestå av en statsvetenskaplig professor, en representant för de vetenskapliga biblioteken, föreståndaren för arkivet, en representant för de samhällsvetenskapliga fakulteterna samt en representant för pressen.

Uppsala universitet har i sin anslagsframställning för 1990 års forskningsproposition begärt medel för pressarkivet. Kostnaden för budgetåret 1990/91 beräknas till 1 109 000 kr. Denna summa inbegriper kostnader för ett nationellt tillgängligt referensdatabassystem för ledar- och debattmaterial samt centralt nyhetsmaterial ur 45 svenska dagstidningar. Därtill kommer kostnader för sex lönebidragstjänster (heltid).

Medlen skulle lämpligen kunna föras under anslaget för de samhällsvetenskapliga fakulteterna m.m. (D 19) och hanteras på likartat sätt som nationella forskningslaboratorierna. Riksdagen bör ge regeringen detta till känna.

I proposition 1989/90:90 anförs att ovan relaterade åtgärder borde prövas av berörda lokala högskoleorgan inom ramarna för befintliga medel. Problemet är emellertid att verksamheten är för stor för det lokala högskoleorganet. Den omoderna teknologien gör verksamheten vid pressarkivet dyrare men också mycket mer lättillgängligt över hela landet.

Alternativet nu är nedläggning.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om pressarkivet vid Uppsala universitet.

Stockholm den 20 mars 1990

Håkan Holmberg (fp)